

საქართველოს გაერთიანებული სახელმწიფოს და სოფლის მეურნეობის მინისტრი

ბრძანება N 2-1435

08/10/2021

ქ. თბილისი

ქ. ჭიათურაში, შპს „მ.გ.ტ.“-ს მანგანუმის მადნის გამამდიდრებელი საწარმოს ექსპლუატაციის პირობების ცვლილებაზე (წარმადობის გაზრდა) გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის შესახებ

გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების მიზნით, შპს „მ.გ.ტ.“-ს (ს/კ 215607010) მიერ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში წარმოდგენილია ქ. ჭიათურაში, მანგანუმის მადნის გამამდიდრებელი საწარმოს ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების (წარმადობის გაზრდა) პროექტის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიში და კანონით გათვალისწინებული თანდართული დოკუმენტაცია, რაზეც სამინისტრომ უზრუნველყო საექსპერტო კომისიის შექმნა და წარმოდგენილი დოკუმენტაციის სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე და ქ. ჭიათურის მუნიციპალიტეტის მერიის საინფორმაციო დაფაზე განთავსება.

2013 წელს საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს მიერ შპს „თემურის“ სასარგებლო წიაღისეულის გადამამუშავებელ (მანგანუმის მადნის გამამდიდრება) საწარმოზე (ქ. ჭიათურა, წერეთლის ქ. N1) გაიცა №35 (16.07.2013) ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა და გარემოზე ზემოქმედების ნებართვა (ბრძანება: No-124; 19.07.2013/ ნებართვა N000008; 19.07.2013). 2017 წლის 24 ივლისს სამინისტროს მომართა შპს „მ.გ.ტ.“-მ და აცნობა, რომ შპს „თემური“ შეიცვალა სახელწოდება და ჩამოყალიბდა შპს „მ.გ.ტ.“-ს სახელით. შესაბამისად, სამინისტროს მიერ შპს „მ.გ.ტ.“-ზე გაიცა N000270 გარემოზე ზემოქმედების ნებართვა (26.07.2017). ზემოაღნიშნული ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის საფუძველზე, „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ 48-ე მუხლის მე-4 ნაწილის შესაბამისად, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2019 წლის 11 სექტემბრის N2-860 ბრძანებით გაიცა გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება.

შპს „მ.გ.ტ.“-ს მიერ 2019 წლის 25 სექტემბერს სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით, სამინისტროში წარმოდგენილი იყო ქ. ჭიათურაში, მანგანუმის მადნის გამამდიდრებელი საწარმოს ექსპლუატაციის პირობების ცვლილებაზე (წარმადობის გაზრდა) სკოპინგის განცხადება თანდართული დოკუმენტაციით, რაზეც სამინისტროს მიერ სკოპინგის პროცედურის შედეგად დადგინდა საქმიანობის გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი, ასევე გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესასწავლი საკითხები (ბრძანება N2-1157 (27/11/2019);

დასკვნა N123 (25.11.2019)). წარმოდგენილი გზშ-ის ანგარიში მომზადებულია შპს „გამა კონსალტინგის“ მიერ.

სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის მიერ 2017 წელს განხორციელდა ქ. ჭიათურაში შპს „მ.გ.ტ.“-ს მანგანუმის მადნის გამამდიდრებელი საწარმოს ინსპექტირება, რის შედეგადაც გამოვლინდა დარღვევები. გამოვლენილ დარღვევებზე საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 79²-ე და 58-ე მუხლის პირველი ნაწილით, შპს „მ.გ.ტ.“-ს მიმართ შედგა ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის შესახებ №038108 ოქმი, რომელიც გადაგზავნილ იქნა ჭიათურის მაგისტრატ სასამართლოში და კომპანიას დაეკისრა ფულადი ჯარიმა, ხოლო საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ 2018 წელს შპს „მ.გ.ტ.“-ს განესაზღვრა გონივრული ვადები. წარმოდგენილი გზშ-ის ანგარიშის თანახმად, შპს „მ.გ.ტ.“-ს შესრულებული აქვს 2013 წლის 16 ივლისის N35 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნით განსაზღვრული პირობები, კერძოდ საწარმოო შენობას ჩაუტარდა სარეაბილიტაციო სამუშაოები, კონკრეტულად კი მოხდა დაზიანებული სახურავის მთლიანად მოხსნა და ახალი სახურავით გადახურვა; საწარმოო შენობაში მოეწყო ტექნოლოგიური წყლების გამწმენდი, ხორციელდება წარმოქმნილი საწარმოო წყლების სრული შეკრება (მათ შორის შლამების გაუწყლოების პროცესში წარმოქმნილი) რკინა-ბეტონის სალექარში და გაწმენდილი წყალი ბრუნდება საწარმოო პროცესებში, შესაბამისად მდ. ყვირილაში წყალჩაშვება არ ხდება. რაც შეეხება სალექარში დაგროვილი ლამს, იგი პერიოდულად ამოიღება და იმართება სხვა ნარჩენებთან (კუდები და ფუჭი ქანები) ერთად. საწარმოში არსებულ მზა პროდუქციის და კუდების მიმღები ბუნკერებიდან იჟონებოდა ტექნოლოგიურ ციკლში გამოყენებული წყალი, ხდებოდა წყლის კარგვა და ტერიტორიაზე დაღვრა, დღეისათვის ბუნკერები აღიჭურვა წყლის შემკრები სისტემით, რომელიც საბოლოოდ უერთდება საწარმოში არსებულ სალექარს. საწარმოს ადმინისტრაციამ შეიძინა ნარჩენების სეპარირებული შეგროვებისათვის ურნები და ტერიტორიაზე განათავსებს უახლოეს მომავალში. ტერიტორიაზე არსებობს სახანძრო უსაფრთხოებისთვის საჭირო ინვენტარი. ამასთან, სათანადო ყურადღება ექცევა დასაქმებულთა შრომის უსაფრთხოების საკითხებს და მათ გააჩნიათ შესაბამისი პირადი დაცვის საშუალებები.

გზშ-ს ანგარიშში ალტერნატიული ვარიანტების ქვეთავში წარმოდგენილია არაქმედების ალტერნატივა და ტექნოლოგიის ალტერნატიული ვარიანტები. გზშ-ის ანგარიშის თანახმად წინასაპროექტო ეტაპზე განხილული იყო ორი შესაძლო ტექნოლოგიური ალტერნატივა, როგორცაა მადნის გამამდიდრება მშრალი და სველი წესით. საწარმოს ტექნოლოგიური ალტერნატივის შერჩევა მოხდა შემდეგი კრიტერიუმების გათვალისწინებით: სველი მეთოდით გამამდიდრების ტექნოლოგიურ ციკლის გამოყენების შემთხვევაში მინიმუმამდგა შემცირებული ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გავრცელების და მისი დაბინძურების რისკები; სველი მეთოდის შემთხვევაში ტექნოლოგია საჭიროებს წყლის გამოყენებას, თუმცა შერჩეული ტექნოლოგია გულისხმობს გამამდიდრების პროცესში გამოყენებული წყლის გაწმენდასა და ხელახლა გამოყენებას, შესაბამისად შერჩეულ ტექნოლოგია ამცირებს ატმოსფერული ჰაერის მავნე ნივთიერებებით დაბინძურების რისკს; საწარმოო ტექნოლოგიური პროცესი

ითვალისწინებს ელექტროენერგიაზე ფუნქციონირებას და არ საჭიროებს სხვა სახის საწვავის გამოყენებას (გარდა სატვირთო მანქანების საწვავისა).

წარმოდგენილი დოკუმენტაციის თანახმად, შპს „მ.გ.ტ.“-ს მანგანუმის მადნის გამამდიდრებელი საწარმო განთავსებულია მდ. ყვირილას მარცხენა სანაპიროზე. მდინარეს მარჯვენა მხარეს მიუყვება საჩხერე-ჭიათურის გზატკეცილი. საპროექტო ტერიტორია წარმოადგენს შპს „მ.გ.ტ.“-ს საკუთრებაში არსებულ 3000 მ² ფართობის არასასოფლო-სამეურნეო მიწის ნაკვეთს (ს/კ 38.10.31.212), საიდანაც უშუალოდ საწარმოს შენობა 2500 მ²-ს იკავებს. საწარმოო ტერიტორიის კუთხეთა GPS კოორდინატებია: X=362247, Y=4685137; X=362289, Y=4685211; X=362324, Y=4685188; X=362282, Y=4685120. ტერიტორიას სამხრეთით ესაზღვრება შპს „ბუკაპის“ და შპს „ტოგოს“ იმავე პროფილის საწარმოო ობიექტები. დასავლეთით, დაახლოებით 14 მეტრში გადის სარკინიგზო ხაზი, ხოლო ობიექტიდან 30 მეტრში მიედინება მდ. ყვირილა. საწარმოდან ჭიათურა-საჩხერის გზატკეცილამდე მისასვლელი გზა დაახლოებით 240 მ-ში მდებარეობს. უახლოესი საცხოვრებელ სახლამდე პირდაპირი მანძილით დაშორება შეადგენს დაახლოებით 250 მ-ს.

საწარმოს განთავსების და მისი მიმდებარე ტერიტორია წლების მანძილზე სამრეწველო დანიშნულებით გამოიყენება. საწარმოო პროცესები დახურულ შენობაში მიმდინარეობს. მანგანუმის წარმოებისთვის საჭირო ყველა სახის ინფრასტრუქტურა განთავსებულია შენობაში და მოიცავს: ნედლეულის მიმღებ ბუნკერში ჩასატვირთ პანდუსს, ნედლეულის მიმღებ ბუნკერს, ლენტურ კონვეიერს, ცხაური ГИЛ-42-ს, სამსხვრევს, სპირალურ კლასიფიკატორს, სალექ (გამრეცხი) დაზგას, 3 ერთეულ ჯამებიან ელევატორს, 2 ერთეულ მზა პროდუქციის და ნარჩენი კუდების ბუნკერს, ჩამდინარე წყლების 2 კამერიან სალექარს, ტერიტორიაზე დაღვრილი წყლის შემკრებს (დაახლოებით 2x1x1.5=3 მ³), ტექნიკური წყალმომარაგების სისტემას მდ. ყვირილადან (ტუმბო და მილი), სასაწყობო ინფრასტრუქტურას ცალკე შენობის სახით, მომსახურე პერსონალისთვის განკუთვნილ კონტეინერს და ოთახებს.

მანგანუმის გამამდიდრებელი საწარმო მუშაობს კვირაში 6 დღე, 8 საათიანი სამუშაო გრაფიკით (წელიწადში საშუალოდ 250 დღე). დასაქმებულია ჯამში 12 ადამიანი. საწარმოს ამჟამინდელი წარმადობა შეადგენს 11000 ტ/წელ.

მანგანუმის გამამდიდრებისთვის გამოყენებული ტექნოლოგიური სქემა მოიცავს შემდეგ ოპერაციებს: ნედლეულის შემოტანა და დროებითი დასაწყობება; დასაწყობებული ნედლეულის გამამდიდრებელი საამქროსათვის მიწოდება და მანგანუმის მადნის გამამდიდრება; მზა პროდუქციის ხარისხის კონტროლი, დატვირთვა სატრანსპორტო საშუალებებზე და გატანა საწარმოს ტერიტორიიდან; ნარჩენების მართვა – მანგანუმის გამამდიდრების შედეგად დარჩენილი „კუდების“, სალექარის გაწმენდის შემდგომ წარმოქმნილი შლამის და სხვა ნარჩენების გატანა.

გზმ-ის ანგარიშის თანახმად, ნედლეულის მიწოდებისათვის მოწყობილია პანდუსი, საიდანაც მიმღებ ბუნკერში გასამდიდრებელი მადანი იტვირთება ავტოთვითმცლელით. ბუნკერიდან მადანი მიეწოდება ცხაურს, სადაც ირეცხება ნედლეული და ხარისხდება. ცხაურიდან მსხვილფრაქციული მასალა გადადის სამტვრეველაში და ხდება მასალის

დაქუცმაცება საჭირო ზომამდე და უბრუნდება ცხაურს. სათანადოდ დამუშავებული - დაქუცმაცებული მასალიდან ხდება ე.წ. „კუდების“ გამოყოფა და ცალკე დასაწყობება. სასარგებლო მასის და კუდების განცალკევება ხდება სალექ დაზგაში, სველი - გრავიტაციული მეთოდის გამოყენებით. მანგანუმის გამდიდრების პროცესის აღნიშნული სველი მეთოდის გამოყენება მინიმუმამდე ამცირებს მტვრის გავრცელების შესაძლებლობას.

ტექნოლოგიური ციკლის გავლის შემდგომ ცალ-ცალკე საწყობდება პირველადი გამდიდრებული მასალა (მანგანუმის კონცენტრატი) და მეორადი, დაბალი ხარისხის მასალა (კუდები). მანგანუმის კონცენტრატის და კუდების დროებითი დასაწყობება ხდება ძირითადი საწარმოო კორპუსის მიმდებარედ არსებული 500 მ² ფართობის მობეტონებულ ტერიტორიაზე.

შპს „მ.გ.ტ.“-ს მადნის გამამდიდრებელი საწარმოს ტექნოლოგიური ციკლის (ექსპლუატაციის პირობების) ცვლილებით გეგმავს არსებული საწარმოს წარმადობის გაზრდას ამჟამად არსებული 11000 ტ/წელ-დან, 96000 ტ/წელ-მდე. ასევე გათვალისწინებულია სამუშაო გრაფიკის ცვლილებაც, კერძოდ საწარმოო იმუშავებს კვლავ კვირაში 6 დღე, 8 საათიანი სამუშაო გრაფიკით, თუმცა წელიწადში 250 დღის ნაცვლად 330 დღე. ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების შემდეგ გაიზრდება დასაქმებულთა რიცხვი 25-მდე. წარმადობის გაზრდის მიზნით გათვალისწინებულია ახალი ინფრასტრუქტურის დამატება, კერძოდ: 2 ერთეული სალექი (გამრეცხი) დაზგა; 2 ერთეული მზა პროდუქციისა და ნარჩენი კუდების ბუნკერი და 3 ერთეული ჯამებიანი ელევატორი. ამასთან, არსებულ 2 სექციან სალექარს დაემატება 1 სექცია.

საწარმოს გააჩნია ორკამერიანი მექანიკური სალექარი. სალექარის სატუმბი კამერის ზომებია - 2.2მX1.2მX3.5მ, ხოლო მოცულობა - 9.24 მ³. პირველი და მეორე დამლექი კამერის ზომებია - 4.5მX7მX3.5მ, დამლექი კამერების ჯამური მოცულობა - 220.5 მ³. წარმადობის გაზრდასთან ერთად იზრდება ტექნოლოგიური წყლების სალექარის მოცულობა, რეკონსტრუქციის შემდეგ სალექარს დაემატება 94.5 მ³ მოცულობის მესამე კამერა (ზომებით - 4.5მX6მX3.5მ) და სრული მოცულობა იქნება დაახლოებით 315 მ³. სამკამერიანი მექანიკური სალექარი უბრუნველყოფს ჩამდინარე წყლების გაწმენდას და მის საწარმოო ციკლში დაბრუნებას.

მანგანუმის მადნის გამამდიდრებელი საწარმოსთვის მისაწოდებელი ნედლეული - მანგანუმის მადანი წარმოდგენილია მანგანუმის ჟანგეულის მინერალით-პიროლუზიტით, პსილომელანი, მანგანიტით და სხვა. არამადნეულ ნაწილს წარმოადგენს თიხა, შპატები და კვარცები, 1 ტ მადანში მანგანუმის შემცველობა მერყეობს 11%-დან 26%-მდე (საშუალოდ 20%), მადანი უმთავრესად წარმოდგენილია წვრილმარცვლოვანი სახით, ნატეხების მაქსიმალური ზომა აღწევს 150 მმ-მდე. საწარმოში მადნის შემოტანა დაგეგმილია სოფ. მღვიმევის, სოფ. რგანის და სოფ. ზედა რგანის მიმდებარე ტერიტორიებზე არსებული კარიერებიდან. საწარმოში ნედლეულის ტრანსპორტირებისათვის გამოყენებული იქნება 3 ერთეული კრაზის ტიპის ავტოთვითმცლელი. შემოტანილი ნედლეული დროებით საწყობდება საწარმოო ტერიტორიაზე ცალკე გამოყოფილი უბანზე. ამასთან, შესაძლებელია ნედლეული, წინასწარი დასაწყობების გარეშე, პირდაპირ მიწოდებული იქნას მიმღებ ბუნკერში. რაც

შეეხება მზა პროდუქციის ტრანსპორტირებას, აღნიშნული განხორციელდება სატვირთო მანქანებით და საწარმოდან გადაიზიდება ქ. ჭიათურაში არსებულ, შპს „ჯორჯიან მანგანეზის“ მიერ სპეციალურად მოწყობილ პოლიგონზე, საიდანაც შპს „ჯორჯიან მანგანეზი“ შემდგომში, რკინიგზის საშუალებით გადაზიდავს მომხმარებელთან (ქ. ზესტაფონი და სხვა).

საწარმოს საქმიანობის სპეციფიკიდან გამომდინარე წყლის გამოყენება ხდება სასმელ-სამეურნეო და საწარმოო მიზნებისთვის. საწარმოს სასმელ-სამეურნეო წყლით (371.5 მ³/წ) მომარაგება გათვალისწინებულია ქ. ჭიათურის წყალსადენის წყლით. ტექნიკური წყალმომარაგება (159999 მ³/წ) განხორციელდება მდ. ყვირილადან, ტუმბოს საშუალებით, საიდანაც წყალი ლითონის მილის (d=150 მმ) საშუალებით მიეწოდება გამამდიდრებელი ხაზის ცალკეულ დანადგარებს: სამსხვრეველა, ცხაური, სალექი დაზგა. საწარმოში წარმოქმნილი სამეურნეო-ფეკალური ჩამდინარე წყლების შეგროვებისთვის ტერიტორიაზე მოწყობილია 20 მ³ მოცულობის ჰერმეტიკული, ამოსანიჩხი ორმო, რომლის დაცლა ხორციელდება პერიოდულად, მუნიციპალური სამსახურის მიერ, შესაბამისი ხელშეკრულების საფუძველზე. ტექნოლოგიური პროცესის მიმდინარეობის დროს მოსალოდნელ 20%-იან დანკარგის (აორთქლება, ნედლეულის დასველება და სხვა) გათვალისწინებით, წელიწადში მოსალოდნელია 127999.2 მ³ ჩამდინარე წყლის წარმოქმნა. სხვადასხვა დანადგარებზე გამოყენებული საწარმოო ჩამდინარე წყლები შეიკრიბება წყალშემკრები არხის საშუალებით და ბეტონის მილით მიეწოდება 315 მ³ მოცულობის სალექარს. სალექარში გაწმენდილი წყალი დაბრუნდება ტექნოლოგიურ ციკლში და არ მოხდება მისი მდ. ყვირილაში ჩაშვება. შლამების გაუწყლოების პროცესში წარმოქმნილი წყალი ჩაიშვება ღია არხის საშუალებით უერთდება არსებულ სალექარს, იწმინდება და გამოიყენება. სალექარიდან შლამის ამოღება მოხდება კვირაში მინიმუმ 2-ჯერ. რაც შეეხება სანიაღვრე წყლებს, მიმართული იქნება ასევე სალექარში.

საწარმოს ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელია როგორც სახიფათო, ასევე არასახიფათო ნარჩენების წარმოქმნა. გზშ-ის ანგარიშის თანახმად, საწარმოო ნარჩენებიდან წარმოიშვება ორი სახის ნარჩენი - „კუდები“ (იგივე შუალედური პროდუქტი) და შლამი. შუალედურ პროდუქტს წარმოადგენს შემოტანილი მადნის 30-40% - კუდი; 12-15% - შლამები. საწარმოს თავის ტერიტორიაზე შეუძლია განათავსოს 15000 ტ „კუდი“ და 2000 ტ შლამი. საწარმოში წარმოქმნილი ნარჩენების (კუდები, შლამები) მართვა ხორციელდება შპს „ჯორჯიან მანგანეზთან“ შეთანხმებით და მოპოვებული მადნის გამდიდრების შემდგომ, წარმოქმნილი ნარჩენი ბრუნდება მისი მოპოვების ადგილას ტერიტორიის შესავსებად. გზშ-ის ანგარიშის თანახმად, შპს „ჯორჯიან მანგანეზსა“ და შპს „მ.გ.ტ.“-ს შორის დადებული ხელშეკრულება ამჟამად არ არის ძალაში და მზადდება ახალი ხელშეკრულება. წარმოდგენილი დოკუმენტაციის მიხედვით, შპს „ჯორჯიან მანგანეზის“ მოთხოვნის შემთხვევაში საწარმოო ნარჩენი შეიძლება გადაიზიდოს ყოველთვიურად ან ორ თვეში ერთხელ. წარმადობის გაზრდის (96 000ტ/წელ) და წარმოქმნილი ნარჩენების საწარმოს ტერიტორიაზე დროებით განთავსების შემთხვევაში, შპს „მ.გ.ტ.“-ს წელიწადში მინიმუმ 3-ჯერ მოუწევს ნარჩენების გატანა ტერიტორიიდან. ნარჩენების დროებით განთავსების მაქსიმალური დრო 6 თვეს შეადგენს. გზშ-ის ანგარიშის თანახმად, შუალედური პროდუქტებისა და კუდების გატანა დაგეგმილია მანგანუმის მადნის მოპოვების კარიერებზე (სოფ. მღვიმევის, სოფ. რგანის და

სოფ. ზედა რგანის მიმდებარე ტერიტორიებზე), დამუშავებული კარიერების ქვედა ფენების შესავსებად. საწარმოს ფუნციონირების შედეგად მოსალოდნელია ასევე სხვადასხვა სახის ნარჩენების წარმოქმნა: საყოფაცხოვრებო ნარჩენები (9 მ³/წ); გამოყენებული ნავთობპროდუქტები (მანქანის ზეთები და სხვა საპოხი მასალები) (30-40 ლ/წ); ნავთობპროდუქტებით დაბინძურებული მყარი ნარჩენები (15-20 კგ/წ); გამოყენებული ტყვიის აკუმულატორები (15 კგ/წ); ლითონის ჯართი (0.5 ტ/წ). გზმ-ის ანგარიშის თანახმად, საქმიანობის პროცესში ნარჩენების რაოდენობას და წარმოქმნის პერიოდულობას შეამცირებს „რეციკლირების პრინციპის“ დანერგვა, რაც გულისხმობს წარმოქმნილი სხვადასხვა სახის ნარჩენის ხელმეორედ გამოყენების შესაძლებლობას (მაგ. ლითონის შეცვლილი დეტალები, შუშის და პეტის ბოთლები და სხვ.). ამასთან, ნარჩენების წარმოქმნისთანავე მოხდება მათი სეგრეგაცია და თითოეული სახის ნარჩენის დროებით/საბოლოოდ განთავსება შესაბამისი წესებისა და ნორმების დაცვით.

გზმ-ის ანგარიშის თანახმად, საწარმოს ექსპლუატაციის ეტაპზე ადგილი აქვს საწარმოს უბნებზე მავნე ნივთიერებათა წარმოქმნას და გაფრქვევას ატმოსფერულ ჰაერში. გზმ-ის ანგარიშის შესაბამის თავებში წარმოდგენილია საწარმოს ექსპლუატაციის შედეგად გამოწვეული ზემოქმედების შეფასება ატმოსფერული ჰაერის ხარისხზე, იდენტიფიცირებულია საწარმოს ექსპლუატაციის შედეგად მავნე ნივთიერებათა გამოყოფისა და გაფრქვევის წყაროები, ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეული მავნე ნივთიერებების შემადგენლობა, მათი რაოდენობრივი მაჩვენებლები და გაფრქვევის სხვა პარამეტრები. საწარმოს საქმიანობისას გამოიყოფა და ატმოსფერულ ჰაერში გაიფრქვევა შემდეგი მავნე ნივთიერებები: მანგანუმის ოქსიდები და შეწონილი ნაწილაკები. მავნე ნივთიერებათა გაბნევის ანგარიშის თანახმად, რომელშიც გათვალისწინებული იქნა საწარმოს მიმდებარედ არსებული შპს „ბუკაპის“ და შპს „ტოგოს“ მანგანუმის გამამდიდრებელი საწარმოებიდან ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვევების ინტენსივობები, საწარმოს ექსპლუატაციის შედეგად, ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეული არცერთი ზემოაღნიშნული მავნე ნივთიერების კონცენტრაცია არ გადააჭარბებს ნორმით დადგენილ დასაშვებ მნიშვნელობას ობიექტიდან უახლოეს დასახლებულ პუნქტთან (250 მ) მიმართებით და არც 500 მ-იანი რადიუსის საზღვარზე. აღნიშნულიდან გამომდინარე, მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევების მიღებული რაოდენობები კვალიფიცირდება ზღვრულად დასაშვებ გაფრქვევებად. უნდა აღინიშნოს, რომ გზმ-ის ანგარიშში გათვალისწინებულია ატმოსფერულ ჰაერზე მავნე ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებები.

საწარმოს ექსპლუატაციის ეტაპზე ხმაურის გავრცელების ძირითად წყაროს წარმოადგენს საწარმოს ტერიტორიაზე საავტომობილო ტრანსპორტის მოძრაობა და ტექნოლოგიურ პროცესში ჩართული დანადგარ-მექანიზმები. ხმაურის ზემოქმედების განსაზღვრისთვის საანგარიშო წერტილად განისაზღვრა საპროექტო ტერიტორიიდან დაახლოებით 250 მ მანძილის დაშორებით არსებული საცხოვრებელი სახლი. ჩატარებული გაანგარიშების მიხედვით, ხმაურის მაქსიმალური შესაძლო გავრცელების მაჩვენებელი ექსპლუატაციის ეტაპზე იქნება 32,8 დბა. გასათვალისწინებელია, რომ ხმაურის წყაროსა და უახლოეს საცხოვრებელ სახლს შორის არსებობს ბუნებრივი ეკრანი (ფერდობის/კანიონის სახით), ამასთან საწარმო განთავსებულია დახურულ შენობაში. როგორც უკვე აღინიშნა, საწარმო იმუშავებს მხოლოდ დღის საათებში, შესაბამისად ღამის საათებში ხმაურით გამოწვეული

ზემოქმედება არ არის მოსალოდნელი. ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, საქმიანობის განხორციელების პროცესში უახლოესი საცხოვრებელ სახლთან ხმაურის მოსალოდნელი დონეები იქნება ზღვრულად დასაშვებ ნორმებზე დაბალი.

გზმ-ის ანგარიშში ასევე წარმოდგენილია დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელებისას მასზე შესაძლო კუმულაციური ზემოქმედების განსაზღვრა. როგორც უკვე აღინიშნა საპროექტო ტერიტორიის 500 მეტრიან რადიუსში (ტერიტორიის სამხრეთით) მდებარეობს მსგავსი დანიშნულების (მანგანუმის მადნის გამამდიდრებელი) ობიექტები: შპს „ბუკაპი“ და შპს „ტოგო“, რომლებისგანაც მოსალოდნელია კუმულაციური ეფექტი, მაგრამ მიუხედავად ამისა, გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი მავნე ნივთიერებათა გაბნევის ანგარიშის თანახმად, ობიექტის ექსპლუატაციის შედეგად ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეული მავნე ნივთიერების კონცენტრაცია ამ საწარმოების გაფრქვევების გათვალისწინებით არ გადააჭარბებს ზღვრულად დასაშვებ ნორმებს ტერიტორიიდან 500 მეტრის რადიუსში და უახლოეს დასახლებულ პუნქტთან (250 მ). გზმ-ის ანგარიშში ასევე წარმოდგენილია საწარმო ობიექტების ექსპლუატაციის შედეგად გამოწვეული ხმაურის ჯამური დონეების კუმულაციური შეფასება და გაანგარიშება, რომლის თანახმად ობიექტის ექსპლუატაციისას წარმოქმნილი ხმაურის გავრცელების დონეები არ გადააჭარბებს კანონმდებლობით დადგენილ ნორმებს. ამასთან, გზმ-ის ანგარიშის მიხედვით, გატარებული იქნება შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები.

საწარმოს ექსპლუატაციის პირობებში სატრანსპორტო ნაკადებზე მოსალოდნელი უარყოფითი ზემოქმედება დაკავშირებულია ნედლეულის, მზა პროდუქციის და საწარმოო ნარჩენების ტრანსპორტირებასთან. საწარმოს წარმადობის და გამოყენებული სატრანსპორტო საშუალებების ტვირთამწეობის გათვალისწინებით 330 სამუშაო დღის განმავლობაში ერთ დღეში შესასრულებელი იქნება მაქსიმუმ 10 სატრანსპორტო ოპერაცია. ამასთან, სატრანსპორტო ოპერაციები განხორციელდება მხოლოდ დღის საათებში. წარმოდგენილი დოკუმენტაციის თანახმად, ამტვერების რისკების გათვალისწინებით, გზების მორწყვა მოხდება ყოველდღიურად. რაც შეეხება საბურავისა და ძარის რეცხვას, აღნიშნულია, რომ კარიერებიდან გამომავალი მანქანები ირეცხება კარიერების ტერიტორიაზე არსებულ სამრეცხაოებში, ხოლო საწარმოდან გასული ტრანსპორტი ირეცხება სამრეწველო მოედნიდან გასვლის შემდეგ (სამრეცხაოს GPS კოორდინატები: X-361512; Y-4684583). გზმ-ის ანგარიშის მიხედვით, ვინაიდან შპს „მ.გ.ტ.“ ამჟამად არ ფუნქციონირებს, არ გააჩნია სამრეცხაოსთან განახლებული ხელშეკრულება. გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილია შლამების და კუდების ტრანსპორტირების მოსალოდნელი ზემოქმედებების შემარბილებელი ღონისძიებები.

გამამდიდრებელ საწარმოში მიმდინარე ტექნოლოგიური პროცესი არის სველი, ამიტომ მინიმუმამდე შემცირებულია დამტვერიანება. საწარმოში არსებული ტექნოლოგიური დანადგარების მბრუნავი ნაწილები დაცულია შემოდობით და გაკეთდება შესაბამისი გამაფრთხილებელი ნიშნები. ელექტრო მოწყობილობებზე გათვალისწინებულია სპეციალური დამიწების კონტურის მოწყობა. საწარმოში განთავსდება შესაბამისი გამაფრთხილებელი და ამკრძალავი ნიშნები, ხოლო პერსონალს სისტემატურად ჩაუტარდება ინსტრუქტაჟი.

საწარმოს საქმიანობის სპეციფიკის გათვალისწინებით ნიადაგის და გრუნტის დამაბინძურებელ რისკ-ფაქტორებს წარმოადგენს საწარმოში წარმოქმნილი შლამების, კუდების და სხვა სახიფათო თუ არასახიფათო ნარჩენების არასწორი მართვა. როგორც გარემოს არსებული მდგომარეობის ანალიზისას დადგინდა, ტერიტორიაზე ნიადაგის ნაყოფიერი ფენა ფაქტობრივად აღარ არსებობს, ამასთან საწარმოს წარმადობის გაზრდის პროცესში მოხდება მზა კონსტრუქციის მონტაჟი, რომელიც დროსაც მიწის სამუშაოები დაგეგმილი არ არის, შესაბამისად უსაფრთხოების და შემარბილებელი ღონისძიებების გათვალისწინებით საწარმოს ნორმალური ოპერირების დროს ნიადაგის და გრუნტის დაბინძურების რისკი ძალიან დაბალია.

საწარმოს განთავსების ტერიტორია მცენარეული საფარის მხრივ ღარიბია. უნდა აღინიშნოს, რომ უშუალოდ საპროექტო ტერიტორიაზე ჩატარებული კვლევების შედეგად რაიმე სახის მცენარეული საფარი არ დაფიქსირებულა, რადგან ტერიტორია დიდი ხნის განმავლობაში განიცდიდა მაღალ ტექნოგენურ და ანთროპოგენურ დატვირთვას. ნაკვეთის მიმდებარედ განთავსებულია ერთეული ხე-მცენარეები, რომლებზეც პირდაპირი სახის ზემოქმედება პროექტით არ არის გათვალისწინებული. საწარმოს ექსპლუატაციის ეტაპზე ცხოველთა სამყაროზე ზემოქმედება შეიძლება გამოიწვიოს მანქანა-დანადგარების ხმაურმა; ცხოველთა გარკვეული სახეობებისთვის ნეგატიური ზემოქმედება ექნება ავტოტრანსპორტს. ზემოქმედება ძირითადად მოსალოდნელია საპროექტო ტერიტორიაზე გავრცელებულ სინანტროპულ სახეობებზე და შემთხვევით მოხვედრილ ფრინველებზე. საერთო ჯამში ცხოველთა სამყაროზე ზემოქმედება შეიძლება შეფასდეს, როგორც ძალიან დაბალი.

გზმ-ის ანგარიშის თანახმად, საპროექტო ტერიტორიაზე საშიში გეოდინამიკური პროცესების განვითარების რისკი ძალზედ დაბალია. ტერიტორიის სიახლოვეს ისტორიულ-კულტურული ძეგლები არ ფიქსირდება.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სამინისტრომ უზრუნველყო წარმოდგენილი გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის და თანდართული დოკუმენტაციის, როგორც სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე, ისე ქ. ჭიათურის მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციული ერთეულის შენობის საინფორმაციო დაფაზე განთავსება. გზმ-ის ანგარიშის საჯარო განხილვა გაიმართა 2021 წლის 22 ივნისს 13:00 საათზე, ჭიათურის მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციული ერთეულის შენობაში. გზმ-ის ანგარიშის საჯარო განხილვას ესწრებოდნენ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, შპს „მ.გ.ტ.“-ს, გზმ-ის ანგარიშის შემდგენელი საკონსულტაციო კომპანია „გამა კონსალტინგის“, ააიპ „მწვანე ალტერნატივას“, ჭიათურის მუნიციპალიტეტის მერიის წარმომადგენლები და დაინტერესებული პირები. ააიპ „მწვანე ალტერნატივას“ წარმომადგენელს ჰქონდა გარკვეული შეკითხვები პროექტთან დაკავშირებით. აღნიშნულ შეკითხვებს უპასუხეს შპს „მ.გ.ტ.“-ს, გზმ-ის ანგარიშის შემდგენელი საკონსულტაციო კომპანია „გამა კონსალტინგის“ და სამინისტროს წარმომადგენლებმა. გზმ-ის ანგარიშის საჯარო განხილვამდე სამინისტროს წარმომადგენლის მიერ, მოხდა საპროექტო ტერიტორიის ადგილზე დათვალიერება. ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე დაგეგმილ საქმიანობასთან დაკავშირებით სამინისტროში წარმოდგენილი იყო არასამთავრობო ორგანიზაცია „მწვანე ალტერნატივას“ წერილობითი შენიშვნები,

რომელიც შეეხება ნარჩენების მართვის საკითხებს, ნედლეულისა და მზა პროდუქტის ტრანსპორტირებით გამოწვეულ ზემოქმედებას, მათ შორის საბურავებისა და მარის გარეცხვის საკითხს, საპროექტო ტერიტორიისა და მიმდებარე გზების მორწყვის საკითხს, ხმაურის გავრცელებით მოსალოდნელ ზემოქმედებას, სალექარის ეფექტურობას და საპროექტო ტერიტორიის რეაბილიტაციის საჭიროებას. ამასთან, ააიპ „მწვანე ალტერნატივას“ მიერ როგორც საჯარო განხილვის სხდომაზე გამოთქმული, ასევე წერილობით წარმოდგენილი შენიშვნები ეხებოდა სამინისტროს მხრიდან აღნიშნულ პროექტთან და საჯარო განხილვასთან დაკავშირებული ინფორმაციის არასათანადოდ გავრცელების საკითხს. აღნიშნულთან დაკავშირებით სამინისტროს წარმომადგენელმა საჯარო განხილვაზე განმარტა, რომ სამინისტრომ კანონმდებლობით დადგენილი წესით და მის ხელთ არსებული სხვადასხვა საშუალების გამოყენებით უზრუნველყო, გზმ-ის ანგარიშის საჯარო განხილვის შესახებ ინფორმაციის გასაჯაროება, საზოგადოების ინფორმირება და შენიშვნების/მოსაზრებების წარდგენის კანონმდებლობით გათვალისწინებული ვადის განსაზღვრა. ხოლო გარკვეული საკითხები, როგორებიცაა შლამების და კუდების მართვის საკითხები, განახლებული ხელშეკრულებების სამინისტროში წარმოდგენის, საპროექტო ტერიტორიისა და მიმდებარე გზების მორწყვის, ხმაურის დონის მონიტორინგის საკითხები გათვალისწინებულია გზმ-ის ანგარიშის შესაბამის თავებში, ამასთან, აღნიშნულ საკითხებთან დაკავშირებით სამინისტროს მიერ კომპანიას დამატებით განესაზღვრება ვალდებულებები პირობების სახით. ზემოაღნიშნულ შენიშვნებთან დაკავშირებით ვრცელი განმარტებები მოცემულია გადაწყვეტილებაზე თანდართულ ცხრილში.

გზმ-ის ანგარიშს თან ერთვის დაგეგმილი საქმიანობის გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმა, გარემოზე მოსალოდნელი ნეგატიური ზემოქმედებების შემარბილებელი ღონისძიებები, ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების გეგმა, დასკვნები და რეკომენდაციები.

გზმ-ის ანგარიში განიხილეს შესაბამისმა ექსპერტებმა და სპეციალისტებმა გარემოსდაცვითი შეფასების სხვადასხვა მიმართულებით, რომელთა დასკვნების შეჯერებისა და წარმოდგენილი დოკუმენტაციის შეფასების, ასევე „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-5 მუხლის მე-12 ნაწილისა და ამავე კოდექსის II დანართის მე-5 პუნქტის 5.1 ქვეპუნქტის საფუძველზე,

ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ:

1. გაიცეს გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება ქ. ჭიათურაში, შპს „მ.გ.ტ.“-ს მანგანუმის მადნის გამამდიდრებელი საწარმოს ექსპლუატაციის პირობების ცვლილებაზე (წარმადობის გაზრდა);
2. ბრძანების პირველი პუნქტით გათვალისწინებული გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება გაიცემა განუსაზღვრელი ვადით;
3. ძალადაკარგულად გამოცხადდეს შპს „მ.გ.ტ.“-ს სასარგებლო წიაღისეულის გადამამუშავებელ საწარმოზე (მანგანუმის მადნის გამამდიდრება) გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის შესახებ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2019 წლის 11 სექტემბრის N2-860 ბრძანება (ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა №35; 16.07.2013);

4. შპს „მ.გ.ტ.“-მ საქმიანობის განხორციელება უზრუნველყოს გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშში წარმოდგენილი ტექნოლოგიური სქემის, გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებების, გარემოსდაცვითი მონიტორინგის და ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების გეგმის დასკვნებისა და რეკომენდაციების შესაბამისად;
5. შპს „მ.გ.ტ.“-მ ექსპლუატაციის ეტაპზე უზრუნველყოს ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის ნორმების პროექტით სამინისტროსთან შეთანხმებული გამოყოფის და გაფრქვევის წყაროების პარამეტრების დაცვა და შესაბამისად დადგენილი ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის ნორმების შესრულება;
6. შპს „მ.გ.ტ.“-მ ექსპლუატაციის ეტაპზე (კვარტალში ერთხელ) უზრუნველყოს ხმაურის დონის ინსტრუმენტული მონიტორინგის წარმოება საწარმოდან უახლოესი დასახლების საზღვარზე და მონიტორინგის შედეგების წელიწადში ერთხელ სამინისტროში წარმოდგენა;
7. შპს „მ.გ.ტ.“-მ ექსპლუატაციის პირობების ცვლილებამდე უზრუნველყოს ნარჩენების მართვის გეგმის სამინისტროსთან შეთანხმება საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის მინისტრის 2015 წლის 4 აგვისტოს N211 ბრძანების შესაბამისად, ხოლო ნარჩენების მართვა განახორციელოს შეთანხმებული ნარჩენების მართვის გეგმის შესაბამისად;
8. გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემიდან 6 თვის ვადაში შპს „მ.გ.ტ.“-მ უზრუნველყოს მადნის გამდიდრების შედეგად წარმოქმნილი ნარჩენების (შლამები და კუდები) მართვის კონკრეტული ღონისძიებებისა ან/და მათი საბოლოო განთავსების ალტერნატიული ადგილის შესახებ დეტალური ინფორმაციის (GPS კოორდინატებით) სამინისტროში შესათანხმებლად წარმოდგენა;
9. შპს „მ.გ.ტ.“-მ ექსპლუატაციის პირობების ცვლილებამდე უზრუნველყოს საწარმოს და მისი მიმდებარე ტერიტორიის (მისასვლელი გზების) და სატრანსპორტო ოპერაციებისათვის გათვალისწინებული გზების მორწყვის გეგმა-გრაფიკის სამინისტროში შესათანხმებლად წარმოდგენა;
10. შპს „მ.გ.ტ.“-მ ექსპლუატაციის პირობების ცვლილებამდე უზრუნველყოს საწარმოში წარმოქმნილი ნარჩენების (კუდები, შლამები) მართვასთან დაკავშირებით შპს „ჯორჯიან მანგანუთან“ განახლებული ხელშეკრულების სამინისტროში წარმოდგენა, სადაც ასევე გათვალისწინებული იქნება ნედლეულის/პროდუქციის და ნარჩენების (კუდები/შლამები) ტრანსპორტირება (სქემა/გეგმა-გრაფიკი) მარაგადახურული ავტოსატრანსპორტო საშუალებებით. ტრანსპორტირების საკითხები შეათანხმოს მუნიციპალიტეტთან;
11. შპს „მ.გ.ტ.“-მ ექსპლუატაციის პირობების ცვლილებამდე უზრუნველყოს ტრანსპორტის საბურავებისა და ძარის რეცხვის მიზნით სამრეცხაოსთან გაფორმებული განახლებული ხელშეკრულების სამინისტროში წარმოდგენა, სადაც ასევე გათვალისწინებული იქნება საწარმოდან გამოსული ავტოსატრანსპორტო საშუალების რეცხვა;
12. „-მ შპს „მ.გ.ტ.“-მ ექსპლუატაციის ეტაპზე უზრუნველყოს ტექნოლოგიურ ციკლში ჩართული დანადგარების მუდმივი ტექნიკური კონტროლი;

13. შპს „მ.გ.ტ.“-მ ექსპლუატაციის ეტაპზე უზრუნველყოს გამწმენდი ნაგებობის (სალექარის) ეფექტურობის კონტროლი, მონაცემების აღრიცხვა და საჭიროების შემთხვევაში დამატებითი ღონისძიებების განსაზღვრა, მათ შორის გამწმენდის ეფექტურობის გაზრდა;
14. გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების სხვა პირზე გადაცემის შემთხვევაში გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გადაცემა განხორციელდეს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით“ დადგენილი წესით;
15. შპს „მ.გ.ტ.“-მ ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების დაწყების, დასრულებისა და ექსპლუატაციაში გაშვების შესახებ დაუყოვნებლივ აცნობოს საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს;
16. ბრძანება დაუყოვნებლივ გაეგზავნოს შპს „მ.გ.ტ.“-ს;
17. ბრძანება ძალაში შევიდეს შპს „მ.გ.ტ.“-ს მიერ ამ ბრძანების გაცნობისთანავე;
18. გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემიდან 5 დღის ვადაში აღნიშნული გადაწყვეტილება განთავსდეს სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე და ჭიათურის მუნიციპალიტეტის მერიის საინფორმაციო დაფაზე;
19. ბრძანება შეიძლება გასაჩივრდეს თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიაში (თბილისი, დ. აღმაშენებლის ხეივანი, მე-12 კმ. N6) მხარის მიერ მისი ოფიციალური წესით გაცნობის დღიდან ერთი თვის ვადაში.

ლევან დავითაშვილი

მინისტრი